

1632 - 86

Helytört.

ÜNNEPI BESZÉD: 120 éves a nagykanizsai vasút.
1981

NAGYKANIZSA, 1985.

NAGY ANTAL GÉZA, Nkanizsa

Kedves Elvtársak!
Kedves Vendégeink!

Nem mindennapi alkalomból jöttünk most itt össze. 120 esztendeje annak, hogy Nagykanizsa városa bekapcsolódott a nemzetközi vasuti forgalomba, és Nagykanizsa állomásra begördült az első szerelvény.

Mindössze 30 évvel azt követően, hogy a világ első vasuti pályáján kísérleti mozdonyok részvételével versenyt rendeztek, melyet Stephenson "Rocket" mozdonya nyert meg, 50 km/óra sebesség teljesítésével. Innen számítjuk a vasut születését. A születésnap megünneplésére ez év májusában kerül sor Angliában és világszerte.

Külön szólni kell azonban e helyen arról, hogy mit jelentett a vasut, a vasuti forgalom megindulása Nagykanizsa városnak. Az 1860-as évek uj fejezetet nyitottak a város történetében. Az addig jelentős, főleg mezőgazdasági terményforgalmat lebonyolító kereskedő-város arculata megváltozott. A század utolsó évtizedéig jelentős bankképviseltek, pénzintézetek telepedtek le Kanizsán. Velük párhuzamosan élénk iparosodás kezdődött el, elsősorban az élelmiszerelőállító ipar

lendült fel, de egymásután létesültek egyéb üzemek, gyárak. Virágzásnak indult a kereskedelem, és fontos szerephez jutott az építőipar.

Nagykanizsa város kezdettől fogva nagy érdeklődést tanusított a vasutépítés ügye iránt, és anyagi lehetőségekkel is segítette a megvalósítását. Kanizsa városa már 1850-ben nyilatkozatot adott ki, melyben kijelentette, hogy "egy Kanizsára, vagy onnan épülő vasutvonal részére földterületet az építő társaságnak ingyen enged át, az építkezéshez szükséges téglát, fát és a város területén található más építőanyagot pedig a legolcsóbb áron kész eladni."

Méltánytalanok lennénk azonban elődeinkkel szemben, ha nem emlékeznénk azokra a kiváló, világviszonylatban is elismert szakemberekre, akik e vasutvonal tervezésében, építésében vettek részt. Közülük is elsőként emliteném Naszluhác Lajos mérnököt, Nagykanizsa szülötét, aki mint vasutépítő és földmérő szerzett nemzetközi tekintélyt.

Itt emlitem meg a világhírű vasutervezőt és építőt, Carl Etzel német mérnököt, aki legnagyobb műve, a Brenner-vasut megépítése után lett a kanizsai vonal építési igazgatója. Számos létesítmény tervezése, kivitelezése fűződik nevéhez.

De itt kell megemlékeznünk a hős 48-as honvédtábornokról, Hollán Ernőről, a kiváló vasuti mérnökről, a kanizsai vasutvonal építésének lelkes patrónusáról.

Sorolhatnánk százával a kiváló szakemberek, és munkások nevét. Azoknak a munkásoknak a nevét, akik több száz kilométer távolságra otthonuktól igen mostoha körülmények között dolgoztak. A helyzet jellemzésére elég csak felemlíteni, hogy például 1859-ben a téglagyárnál, a mai "négyházak" helyén felépített barakktáborban súlyos járvány tört ki.

Ugyanis már a vasutépítés éveiben százával telepedtek le a városban a magyarok mellett osztrák, olasz, horvát, szlovák vasutépítők családjai. Közülük negy egy alkotja ma is az országosan is elismert kanizsai vasutas dinasztia magját. A város már akkor jól szervezett délivasuti munkássága pedig évszázad óta, a legválságosabb időszakokban is,

példamutató hűséggel szolgálta a munkásosztályt. Már a századfordulót követő első években az országos munkásmozgalom élvonalában említik Nagykanizsa délvasuti munkásságát. Ezekben az években rendszeresek a városban a monarchia délvasutasainak nagygyűlései, nem egyszer kétezernél is több résztvevővel. 1907. tavaszán pedig csaknem 10 napig tartó pályamunkás-sztrájkjal és a passzív-rezisztencia kimondásával hívták fel magukra a figyelmet. Követeléseiket végülis a délvasut vezetői kénytelenek voltak teljesíteni. Pedig még a sztrájktrörök bevetésére is kísérletet tettek. A pályamunkások toborzására Szlovéniába indított vonat azonban üresen tért vissza Nagykanizsára, bizonyítva a nemzetközi szolidaritás erejét.

Nagykanizsa vasutas munkássága a több mint egy évszázad alatt összefonódott a várossal, társadalmi és közéletével.

1919-ben a dicsőséges Tanácsköztársaság idején is számos vasutas dolgozó tevékenykedett Nagykanizsán és környékén az új rend vezető testületeiben. A féktelen fehér terror pedig egymás után szedte mártír áldozatait a vasutasok köréből.

Hogy csak néhányat említsek: Polai János, Farkas János, Molnár Sándor.

De ott találjuk Kanizsa Vasutasait a II. világháború embertelen harcaiban is, az ellenállási mozgalom soraiban a Budai Önkéntes Ezredtől a szovjet, magyar, jugoszláv partizánegységekig. Hősi helytállással tevékenykedtek az esztelen hadi szállítások fékezésével az itthonmaradottak is. Elég, ha csak az 1918-as nagy vasutas békedemonstrációra és sztrájkra gondolunk, vagy a II. világháború alatt végrehajtott szabotázsakciókat említjük, vagy akár a murakereszturi hős vasutas feleségre gondolunk, aki élete kockáztatásával akadályozta meg a szivattyúház felrobbantását.

A felszabadulást követően pedig nagy lelkesedéssel, áldozatot, fáradságot nem kimélve fogtak hozzá felrobbantott, megrongált vasutunk helyreállításához, a közlekedés mielőbbi megindításához, a békés élet lehetőségeinek megteremtéséhez.

Nagykanizsa vasutasai példamutató helytállásuknak adták tanujelét az elmúlt 35 évben is. Nagy mértékben járultak hozzá a korszerű vasuti közlekedés lehetőségeinek megteremtéséhez, a megnövekedett szállítási feladatok teljesítéséhez. Végzett jó munkájukat bizonyítja az a számos elismerés, kitüntetés is, melyben a csomópont és szolgálati főnökségei részesültek. Nagykanizsa vasutas dolgozói hivatás-szeretetüket bizonyították akkor is, ha az ország más területén igényelték munkájukat, Záhonytól Dunaujvárosig, Ferencvárostól Pécsig.

Végezetül engedjék meg, hogy elismerésünket és őszinte köszönetünket fejezzem ki mindazoknak a szocialista brigádoknak, dolgozóknak, társadalmi szervezeteknek, szolgálati vezetőknek, akiknek áldozatos munkájának és erőfeszítésének eredményeként lehetőség nyílt a mai ünnepség megrendezésére.

Meg vagyok győződve arról, hogy ez a vasutörténeti emlékünknél méltó helyre került itt Nagykanizsán. Jól szimbolizálja a város és a vasut évszázados összefonódottságát, városképileg is hűségesen fejezi ki Nagykanizsa "vasutasváros" jellegét.

E gondolatok jegyében adom át Nagykanizsa város közönségének és Nagykanizsa Vasuti Csomópont delgozóinak az ide kihelyezett 375-ös sorozatu muzeális mozdonyt.

Őszintén kívánom, hogy ez az esemény tovább erősítse a város és a vasut közötti kapcsolat elmélyülését.

Kívánok sok sikert a város és vasutunk munkáskollektíváinak, társadalmi és gazdasági vezetőinek, társadalmunk nagy és szép tervei-
nek megvalósításában!